

Broj: I-NM-1-37/12
Dana: 30.11.2012.
NOVI SAD

Turistička organizacija Grada Subotice
Trg slobode 1
24000 Subotica

Pokrajinski ombudsman, na osnovu člana 33. i člana 35. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu ("Službeni list APV", br. 23/2002, 5/2004 i 16/2005 i 18/2009), nakon završetka istrage po predstavi predsednika Izvršnog odbora nacionalnog saveta nacionalne manjine, Turističkoj organizaciji Grada Subotice upućuje sledeću

PREPORUKU

Turistička organizacija Grada Subotice će obezbediti ispisivanje naziva na znakovima turističke saobraćajne signalizacije na području Grada Subotice na jezicima i po pravopisu nacionalnih manjina čiji su jezici u službenoj upotrebi na teritoriji Grada Subotice.

Nazivi iz stava 1 ove preporuke ispisaće se posle teksta na srpskom jeziku ispod ili desno od njega, u istom obliku i istom veličinom slova.

Turistička organizacija Grada Subotice će o preduzetim merama obavestiti Pokrajinskog ombudsmana u roku od 15 dana, u skladu sa članom 33. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu.

Ova preporuka će se objaviti na Internet stranici Pokrajinskog ombudsmana, nakon uručenja Turističkoj organizaciji Grada Subotice.

OBRAZLOŽENJE

Pokrajinski ombudsman je dana 3.09.2012. godine primio predstavku, koju je podneo predsednik Izvršnog odbora nacionalnog saveta nacionalne manjine D. S. L. Podnosilac predstavke izražava nezadovoljstvo zbog činjenice da su novopostavljene table s turističkim informacijama ispisane isključivo na srpskom jeziku i ćirilčkim pismom te na engleskom jeziku, iako su na području Grada Subotice u službenoj upotrebi uz srpski jezik, i mađarski i hrvatski jezik i pismo. Podnosilac predstavke ujedno podseća na obavezu nadležnih organa da postupaju u skladu sa odredbama zakona i Statuta grada kojima je uređena službena upotreba jezika i pisama nacionalnih manjina.

Pokrajinski ombudsman je procenio da okolnosti slučaja i dokazi koji su podneti ukazuju na mogućnost povrede ljudskih prava, odnosno na nepravilnosti u radu nadležnih organa, te je dana 10.09.2012. godine Službi za komunalne poslove i saobraćaj Gradske uprave Grada Subotice, kao i Turističkoj organizaciji Grada Subotice uputio zahtev da se izjasne o navodima iz predstavke. Nadležni organi su uz izjašnjenje dostavili celokupnu projektnu dokumentaciju i Turistička organizacija je detaljno obrazložila postupak pribavljanja iste. U izjašnjenju Turističke organizacije Grada Subotice broj 150/2012 od 2.10.2012. godine se, između ostalog, ističe da se saobraćajna signalizacija, u koju spada i turistička saobraćajna signalizacija, na putevima postavlja na osnovu rešenja koje izdaje Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku (Ministarstvo saobraćaja), a rešenje se izdaje na osnovu Zakona o bezbednosti saobraćaja i Pravilnika o saobraćajnoj signalizaciji. Turistička signalizacija je deo saobraćajne signalizacije, pa je samim tim izbor pisama i jezika regulisan članom 43 Pravilnika o saobraćajnoj signalizaciji. Članom 43 Pravilnika o saobraćajnoj signalizaciji („Sl. glasnik RS”, br. 26/2010“) propisano je da ovi znakovi (znakovi saobraćajne turističke signalizacije) ne moraju biti ispisani na način definisan srpskim standardima (SRPS) za ispisivanje naziva na saobraćajnim znacima. Na ovim znakovima tekst se može ispisati na srpskom jeziku, ćiriličkim pismom i na engleskom jeziku.

U cilju utvrđivanja svih relevantnih činjenica Pokrajinski ombudsman je uputio zahtev Institutu za standardizaciju Srbije da dostavi informacije o srpskim standardima (SRPS) koji se odnose na način ispisivanja naziva na saobraćajnim znacima, a posebno o upotrebi jezika i pisama nacionalnih manjina na saobraćajnim znacima.

U izjašnjenju Instituta za standardizaciju Srbije broj 3023/2-25-02/2012 od 9.11.2012. godine se navodi da nijedan srpski standard ne definiše upotrebu jezika i pisma nacionalnih manjina na saobraćajnim znacima, već je to regulisano Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima („Sl. glasnik RS”, br. 41/2009, 53/2010, 101/11“) i Pravilnikom o saobraćajnoj signalizaciji („Sl. glasnik RS”, br. 26/2010“).

Prilikom razmatranja ovih pitanja, Pokrajinski ombudsman je uzeo u obzir sledeći pravni okvir:

Član 79 **Ustava Republike Srbije** ("Sl. glasnik RS", broj 98/2006) pripadnicima nacionalnih manjina garantuje pravo na očuvanje posebnosti i to: na izražavanje, čuvanje, negovanje, razvijanje i javno izražavanje nacionalne, etničke, kulturne i verske posebnosti; na upotrebu svojih simbola na javnim mestima; na korišćenje svog jezika i pisma; da u sredinama gde čine značajnu populaciju, državni organi, organizacije kojima su poverena javna ovlašćenja, organi autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave vode postupak i na njihovom jeziku; na školovanje na svom jeziku u državnim ustanovama i ustanovama autonomnih pokrajina; na osnivanje privatnih obrazovnih ustanova; da na svome jeziku koriste svoje ime i prezime; **da u sredinama gde čine značajnu populaciju, tradicionalni lokalni nazivi, imena ulica, naselja i topografske oznake budu ispisane i na njihovom jeziku**; na potpuno, blagovremeno i nepristrasno obaveštavanje na svom jeziku, uključujući i pravo na izražavanje, primanje,

slanje i razmenu obaveštenja i ideja; na osnivanje sopstvenih sredstava javnog obaveštavanja, u skladu sa zakonom.

Članom 11 **Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina** ("Sl. list SRJ", br. 11/2002, "Sl. list SCG", br. 1/2003-Ustavna povelja i "Sl. glasnik RS", br. 72/2009-dr. zakon) propisano je da na teritoriji jedinice lokalne samouprave gde tradicionalno žive pripadnici nacionalnih manjina, njihov jezik i pismo može biti u ravnopravnoj službenoj upotrebi. Stavom 5 istog člana propisano je da se na teritorijama iz stava 2. ovog člana, imena organa koji vrše javna ovlašćenja, nazivi jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta, trgova i ulica i drugi toponimi ispisuju se i na jeziku dotične nacionalne manjine, prema njenoj tradiciji i pravopisu.

Stavom 3 člana 1 **Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama** ("Sl. glasnik RS", br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005-dr. zakon i 30/2010) propisano je da, na područjima Republike Srbije na kojima žive pripadnici nacionalnih manjina u službenoj upotrebi su, istovremeno sa srpskim jezikom i jezici i pisma nacionalnih manjina, na način utvrđen ovim zakonom. Članom 7 istog zakona je propisano da se tekst na jezicima i pismima nacionalnih manjina ispisuje posle teksta na srpskom jeziku ispod ili desno od njega, istim oblikom i veličinom slova. Ako je više jezika nacionalnih manjina u službenoj upotrebi, tekst na tim jezicima ispisuje se posle srpskog jezika po azbučnom redu. Članom 19 istog zakona je propisano da, na područjima na kojima su u službenoj upotrebi i jezici nacionalnih manjina, nazivi mesta i drugi geografski nazivi, nazivi ulica i trgova, nazivi organa i organizacija, saobraćajni znaci, obaveštenja i upozorenja za javnost i drugi javni natpisi ispisuju se i na jezicima nacionalnih manjina. Stavom 1 člana 23 istog zakona propisano je da će se novčanom kaznom od 20.000 do 1.000.000 dinara kazniti za privredni prestup organizacija ovlašćena za postavljanje saobraćajnih znakova i naziva mesta koja postupi suprotno članu 19. ovog zakona. Za privredni prestup iz stava 1. tog člana kazniće se i odgovorno lice u organizaciji iz stava 1. ovog člana novčanom kaznom od 4.000 do 70.000 dinara.

Članom 6 **Pokrajinske skupštinske odluke o bližem uređivanju pojedinih pitanja službene upotrebe jezika i pisama nacionalnih manjina na teritoriji APV** ("Sl. list APV", br. 8/2003, 9/2003-ispr. i 18/2009-promena naziva akta i "Sl. glasnik RS", broj 69/2010-odluka US) je propisano da na područjima na kojima su u službenoj upotrebi i jezici nacionalnih manjina, nazivi mesta i drugi geografski nazivi, nazivi ulica i trgova, nazivi organa iz člana 1 ove odluke, saobraćajni znaci, obaveštenja i upozorenja za javnost, i drugi javni natpisi ispisuju se i na jeziku i pravopisu dotične nacionalne manjine prema njenoj tradiciji. Nazivi iz stava 1 ovog člana ispisuju se posle teksta na srpskom jeziku ispod ili desno od njega, u istom obliku i istom veličinom slova.

Stavom 1 člana 9 **Statuta Grada Subotice** ("Sl. list opštine Subotica", br. 26/2008 i 27/2008 - ispr. i "Sl. list grada Subotice", br. 46/2011) je propisano da su u Gradu u ravnopravnoj službenoj upotrebi srpski, hrvatski i mađarski jezik, sa svojim pismima.

Pokrajinski ombudsman je zauzeo stav da je nadležni organ, prilikom postavljanja znakova turističke saobraćajne signalizacije na području Grada Subotice, nepravilno

tumačio član 43 Pravilnika o saobraćajnoj signalizaciji, smatrajući da je istim isključena obaveza ispisivanja naziva na saobraćajnim znacima i na jezicima i pismima nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi.

Odredba pravilnika koja glasi: "Na ovim znakovima tekst se može ispisati na srpskom jeziku, ćiriličkim pismom i na engleskom jeziku" ne isključuje obavezu ispisivanja teksta i na drugim jezicima koji su u službenoj upotrebi, već zbog funkcije ovih znakova (obaveštavanje turista) uvodi mogućnost ispisivanja naziva i na engleskom jeziku. Pokrajinski ombudsman je prilikom zauzimanja stava po ovom pitanju uzeo u obzir činjenicu da je funkcija ovih znakova obaveštavanje turista i da su obaveštenja i nazivi koji su ispisani na njima svakako poznati stanovnicima Subotice, ali ova pretpostavka ne može isključiti ustavom i zakonima garantovanu upotrebu jezika i pisama nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi.

S druge strane, Pokrajinski ombudsman podseća da je članom 195. stav 1. Ustava Republike Srbije propisano da podzakonski akti moraju biti u skladu sa zakonom. Ovaj princip znači i da se podzakonskim aktom ne mogu menjati odredbe zakona. Podzakonskim aktom se obično preciziraju uslovi za primenu zakona, preciznije određuju okolnosti koje je zakon već opisao, dalje normiraju situacije koje su već opisane sa ciljem da se norme prilagode različitim sredinama ili se na drugi način razrađuju, preciziraju ili određuju uslovi ili norme koje je zakon već propisao. Zbog toga, prilikom tumačenja normi treba prvo poći od zakonskih normi, a onda primeniti i podzakonski akt. Budući da je Ustavom Republike Srbije, Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i Zakonom o službenoj upotrebi jezika i pisama utvrđena obaveza ispisivanja javnih natpisa i na jezicima i pismima koji su u službenoj upotrebi, opštim aktom niže pravne snage (pravilnik) nije moguće na drugačiji način urediti ovo pitanje, odnosno isključiti primenu odredaba ustava i zakona.

Imajući u vidu sve napred izneto, Pokrajinski ombudsman smatra da je Turistička organizacija Grada Subotice učinila nepravilnost u radu iz razloga što je na novopostavljenim znakovima turističke saobraćajne signalizacije na području Grada Subotice propustila da obezbedi ispisivanje naziva i na jezicima i po pravopisu nacionalnih manjina čiji su jezici u službenoj upotrebi na teritoriji Grada Subotice, postupajući tako suprotno odredbama Ustava Republike Srbije, Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama, kao i Pokrajinske skupštinske odluke o bližem uređivanju pojedinih pitanja službene upotrebe jezika i pisama nacionalnih manjina na teritoriji APV, te je odlučio da Turističkoj organizaciji Grada Subotice uputi preporuku da uočenu nepravilnost otkloni i da o preduzetim merama obavesti Pokrajinskog ombudsmana u roku od 15 dana od dana prijema ove preporuke.

S poštovanjem,

**ZAMENICA POKRAJINSKOG OMBUDSMANA
ZA ZAŠTITU PRAVA NACIONALNIH MANJINA
Eva Vukašinić**